

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, per Casus
practicos exposita, nunc quartò ab ipso Authore revisa ... & in 4. Tomulos
sic divisa, ut pro libitu in duas aut 4. Partes commodè compingi possit

Per XXXVI. Casus Exhibens Materiam de Conscientiâ, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure & Justitiâ

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1752

VD18 13475452-001

Casus XXV. De dominio seu potiùs paupertate Religiosorum in particulari.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39804

Less. c. 19. n. 43. Zœf. Haun. t. 2. de just. probabilius docent non posse consuetudine introduci, Clerici de redditibus Ecclesiasticis superfluis testari valeant ad Causas profanas, unde improbanda Consuetudinem, quæ in multis locis Germaniæ, & alibi dicitur reperiri, *Ratio est*, quia ejusmodi consuetudo utpote contra legem naturalem, & divinam foret irrationabilis, & corruptela, quæ Clerici superflua in profanos usus convertentes peccant mortaliter contra legem naturalem justitiæ, charitatis, vel religionis, ut fatentur ferè omnes, & in dubio an consuetudo contra legem sit rationabilis, præsumptio est pro lege, ut cum communi docet ipse *Schmalzg. L. 1. tit. 4. n. 8.* ob probabilitatem tamen sententiæ oppositæ ratio quis retinere potest, quod ex tali testamento, vel donatione accepit, usq; dum hujusmodi consuetudo ab Ecclesiâ positivè reprobetur.

C A S U S X X V .

De dominio seu potiùs paupertate
Religiosorum in particulari.

EBorius aspirans ad Religionem ex Confessario petit. 1. *Ad quid ex voto paupertatis obligentur Religiosi; Pralati &c.* 2. *An sint Domini fame, honoris, rerum spiritualium.* 3. *An superiores dare possint licentiam ad superflua, & illicita.* 4. *Qualis Licentia requiratur.* 5. *An sufficiat præsumpta.* 6. *Quæ hic sit materia gravis.* 7. *An complacens sibi in divitiis peccet contra paupertatem.* 8. *An sufficiat Licentia dolo, vel metu obtenta.*

tenta. 9. *Vel data à superiore inferiore contraprohibitionem superioris.* 10. *Quid de manufactis, vel scriptis.* 11. *Quid si res occultetur.* 12. *Vel recipiantur plures res modica.* 13. *Vel convertantur ad alium usum, vel concedantur alteri.* 14. *Vel acceptetur res cum animo eam dandi pauperibus, vel lectà Missà amico remittatur stipendium.* 15. *Vel deponatur apud tertium, aut sine Licentiâ quis prandeat alibi.* 16. *An Religioso concedi possit peculium.* Proresolut.

QUÆR. I. Ad quid Religiosi obligentur ex i. voto paupertatis?

R. Omnes & singuli Religiosi solenniter professi per votum paupertatis à se in perpetuum abdicarunt, non tantum omne rei temporalis dominium, sed & usum, ac dispositionem independentem à voluntate superioris, ita ut nec validè, nec licitè de re temporali sine consensu superioris disponere possint, ita quòd ad rem omnes, & clarum est tum ex *Trid. Sess. 25. c. 2. de regul.* tum ex *jure Can. C. 12. q. 1. C. super. c. cum ad Monast. de statu Monach.* ubi adjungitur pœna: *quod si proprietas apud quenquam inventa fuerit in morte, ipsa cum eo in signum perditionis extra Monasterium in sterquilinio subterretur.*

Dicitur. I. Omnes & singuli, ita ut etiam ipsi Prælati, Procuratores, Oeconomi, Administratores &c. si rem quamcunque sive domestico sive extraneo largiantur, aut expendant aliter, quàm ordinis Statuta, consuetudo, aut voluntas superiorum postulat, peccent contra justitiam, & paupertatem; & si ejusmodi donatio vel alienatio sit vana, superflua, aut damnosa; est ipso jure irrita, & restitutioni obnoxia; quia Prælati non

sunt bonorum communium Domini, sed Administratores c. 2. de donat.

Dicitur 2dò. : Solenniter professi, nam aliqui Religiosi S. J. qui tantum simplex paupertatis votum emittunt, retinent dominium radicale, in ut propter tale votum non possint quidem sine licentiâ Superiorum de suis disponere licitè; probabilius tamen possint validè, ut contra *Molin*, docet *Sancti*, L. 7. moral. c. 18. q. 2.

2. Dicitur 3. Omnis rei temporalis, hoc est pretio, vel pecuniâ æstimabilis; nam Religiosi retinent dominium, & jus in famam, & honorem. S. Th. 2. 2. q. 186. a. 7. ad 4. item jura spiritualia eligendi, præsentandi, conferendi, beneficia possidendi, à censuris absolvendi &c. & ad talia jura acquirenda, retinenda, vel recuperanda nomine suo agere non prohibentur. *Navarr. Less. L. 2. c. 4. dub. 5.* intellige ex voto paupertatis; nam in his contra votum obedientiæ graviter peccari possent.

3. Dicitur 4. Omnem usum, & dispositionem à voluntate seu consensu superiorum independentem; nam cum consensu superiorum non prohibentur Religiosi de temporalibus disponere, modò dispositio non sit ad usus superfluos, aut statum paupertatis dedecentes, aut à regula, & consuetudine ordinis non permittos, sicut enim ad similes usus ipse superior licitè disponere non potest, sic nec suis disponendi licentiam concedere. *Mirand. Pelliz. Hyacinth. Donatus to. 4. tr. 13. q. 10. Reiffenst. l. 3. decret. tit. 35.* ubi dicit in hoc omnes convenire, & quamvis probabile sit, quod docet *Lugo d. 3. n. 137.* licentiam datam ad usus superfluos, & illicitos esse validam, & ideo Religiosum non peccare contra paupertatem, modò non excedat statum pauperis; attamen id tantum

tunc verum iudico, quando ipsa religio, quæ rerum communium domina est, ob bonum commune, & conservationem famæ superioris, vel subditi censetur consentire; & ex hoc capite valet emptio, quâ Religiosus cum licentia superioris emit, vel acceptat superflua; magna enim in publico oriretur confusio, si ejusmodi pretium, vel res cum consensu Superioris Monasterio jam acquisita deberet restitui.

QUÆR. II. Qualiter religiosus peccet contra votum paupertatis?

R. *Toties peccat contra hoc votum, quoties rem aliquam pretio estimabilem, sive ex bonis Monasterii, sive aliunde acceptam, absumat, retinet, occultat, permutat, sine expresso, tacito, vel prudenter presunto superioris consensu.* Ecce regulam generalem ab omnibus approbatam, quam infra ad Casus particulares applicabimus.

Consensus *expressus* vocatur, qui verbis, scripto vel alio signo manifestè exprimitur, *tacitus* est tolerantia Superioris, cum scilicet videt aliqua à suis accipi, expendi, absumi, & cum possit, non contradicit, aut religiosum sine viatico mittit ad studia, balnea &c. Hoc ipso tacitè, vel implicite dat licentiam accipiendi, & expendendi ad hoc necessaria. Consensus *presumptus* est, quem prudenter mihi persuadeo Superiorem daturum, si rogaretur, vel sciret, talem rem à me absumi, recipi, vel expendi, qui tamen consensus præsertim in rebus alicujus momenti locum non habet, nisi urgeat necessitas, & Superior adiri non possit; si enim præsumpta licentia semper sufficeret, Superior pro licentia nunquam esset rogandus, quod manifestè repugnat disciplinæ regulari; vel enim Superior prudenter creditur licenti-

centi-

centiam daturus, si rogaretur, & jam tum habetur licentia præsumpta, ideoque non erit opus eam rogare; vel creditur non daturus, & stulte rogatur; si tamen Superior moraliter certò sciat non esse invitus, quòd rem ipsam, eò quòd rogatus illam facillè concederet, etsi aliquantulum ægrè ferat, non peti licentiam, talis usus non excuset peccatum veniale, ut cum communiò docet *Laym l. 5. t. 5. c. 6. n. 4.* in dubio, an Superior consentiat, semper est interrogandus, si possit; fatendum tamen est, Superiores magis esse invitos, si subditi sine licentia sibi usurpent res Monasterii, quàm si res aliunde datas, quia magis damnificatur Monasterium. *Nec obstat:* Quòd res aliunde religiosis oblatae, & acceptatae Monasterio pereant, nam quamvis hoc sit, quia tamen illæ res dantur intuitu religiosorum, & alias Monasterio sunt indebitæ, earum jactura tanti non fit, quanti earum, quæ Monasterio ex propria industriâ, vel fundis obveniunt. Hinc etiam major requiritur materia ad peccatum mortale in usu extraneorum, quàm in usu Monasterialium; cæterùm in materia paupertatis ex communi sententia loquendum est, sicut in materiâ furti, ideoque Regula S. Augustini dicit proprietarios *furti judicio esse condemnandos*; sicut autem in furto filii familias, ad mortale requiritur materia major, ut dicam *Cas. 31. n. 3.* quàm in furto extranei, quia pater respectu filii familias est minùs invitus, sic in usurpatione, vel furto religiosi, non quòd religiosus per omnia æquiparandus veniat filio, cui pater etiam superflua permittere potest, sed quòd respectu religiosi major materia requiratur, quàm respectu extranei, quia Superior est minùs invi-

invitus, si religiosus, quàm si extraneus res Monasterii auferat, vel absumat.

Si dicas 1. Superior ob bonum disciplinæ religiosæ tenetur esse magis invitus respectu religiosi, quàm pater respectu filii. 2. Inde oritur nimia conscientiarum laxitas. 3. Superior tenetur esse magis invitus, ut religiosus peccet, cum ejus peccatum ex officio teneatur impedire, & corrigere, quàm si extraneus. *Ad 1. m. R. 1.* Concedi posse totum. *R. 2.* Id verum esse si nimia conscientiarum laxitas, & disciplinæ aliter non conservabilis necessitas id exigat; id autem non tenet regulariter. *Ad 2.* Ex opposito oritur nimia conscientiarum restrictio, & pariter dicam, conscientiam filii nimiùm relaxari, si sciat patrem respectu suû esse minùs invitum, item peccatum filii magis debet displicere magisque corrigi, & impediri à patre, quàm peccatum extranei, ergo pater magis tenebitur esse invitus in furto respectu filii, quàm extranei, per consequens minor materia requiretur ad grave furtum filii, quàm alterius, quod nemo admittit; dico ergo, Superiorem & patrem debere esse magis invitos quòd ad modum, & rationem peccati, quod à suis fit, & ab ipsis corrigi debet, non autem quòd ad rem ipsam. Ex dictis.

Duces seqq. 1. Religiosus complacens sibi in 7. divitiis prioris vitæ, aut dolens, se eas reliquisse absque affectu, vel desiderio aliquid habendi, vel usurpandi independenter à voluntate Superiorum, non peccat propriè contra votum paupertatis, sicut non peccat contra votum castitatis, qui dolet, se castitatem vovisse; ejusmodi tamen affectus multùm adversatur perfectioni religiosæ, & ad minimum est veniale otiositatis, vel sensualitatis, & ple-

plerumq; signum animi, dignitatem ac gratiam suæ vocationis, non agnoscentis.

8. 2. Licentia dolo, putà falsum allegando, vel verum reticendo, obtenta, est invalida; neque à peccato proprietatis excusat Superioris tolerantia, vel consuetudo, quàm Superior difficulter v. g. sine pacis turbatione, querelâ, & murmure tollere non potest; tunc enim Superior non consentit, sed purè permittit. Licentia metu vel importunis precibus extorta est quidem valida, utpote simpliciter voluntaria, attamen est contra perfectionem obedientiæ, quia non tam subieci subditi voluntatem Superiori, quàm voluntatem Superioris subdito: Superior dans licentiam in genere, intelligitur eam dare tantùm ad usus licitos, non superfluos; si tamen usus in se non sit superfluus, etsi ex circumstantia fiat illicitus, non repugnat paupertati, ut si religiosus ex pecuniis ad honestam recreationem concessis biberet cum scandalo in tabernâ publicâ, quia talis magis peccat quòad modum quàm quòad rei substantiam, quod *Laym. hic n. 14.* etiam dicit de eo, qui biberet ad ebrietatem; quod non videtur admittendum, ille enim usus verè est superfluus, sufficit enim religioso ad recreationem potus moderatus, neq; ultra se extendit voluntas Superiorum & statutorum, quæ ebrietatem severissimè prohibent.
9. 3. Si Superior antecedens dedit licentiam, valet, etiamsi ab officio discesserit: item valet licentia data à Prælo inferiori contra prohibitionem Superioris, vel statutorum ordinis, nisi addita sit clausula irritans, quia Prælo inferiori per hoc non est sublata potestas ordinaria, & multa sunt prohibita, quæ tamen sunt valida *La Croix l. 4. n. 115.*

4. Religiosus sine licentiâ aliquid exponens non tantum peccat contra paupertatem, sed tenetur ipsam rem repetere, si in se, vel in æquivalenti adhuc existat, quia res mansit sub dominio Monasterii.

5. Si religiosus sine licentiâ donet amico picturem à se factam, vel donet librum pretiosum v. g. choralem à se conscriptum; peccat contra paupertatem, quia licet religiosus sit Dominus proprii laboris & artis, tamen illud, quod labore & arte acquirit, cedit Monasterio, nisi amicus subministraverit materiam, & ipse nomine amici operatus fuerit, tunc enim, quamvis peccare possit contra obedientiam, si nempe id faciat contra prohibitionem Superioris, non tamen contra paupertatem; idem est de donatione reliquiarum, precum, missarum remissione, vel resignatione beneficii &c. quorum religiosus quidem est Dominus, attamen inobedienciæ crimen admittit, si de iis contra voluntatem Superiorum disponat: conceptus, notationes, compositiones proprio studio in chartam coniecta, tanquam partus proprii laboris, & pars, vel potius imago conceptus interni, probabiliter reputantur inter Spiritualia, vel saltem Superiores quodam hæc non solent esse multum inviti.

6. Contra paupertatem peccat, qui res undecunque acceptas, abscondit, vel occultat, ne Superior sciat, auferat, ut de iis pro libitu disponat; imò etiamsi rem cum licentiâ acceptam abscondat, ne Superior eam mutatâ mente tollat, est communis cum *Sporer t. 5. c. 1. num. 64.*

7. Si

12. 7. Si religiosus sine licentiâ plura modica recipiat, vel expendat usque ad materiam gravem, probabilius peccat mortaliter, quia hæc uniuntur in ratione gravis damni, sicut plura parva furta *Pelliz t. 4. c. 2. n. 30* Ubi excipiuntur modica esculenta, eò quòd in his Superiores non videantur esse inviti quòd substantiam, sed purè quòd ad modum, at si hæc accrescant in grave damnum rei domesticæ, vel regularis disciplinæ, etiam in his Superiores probabilius censerì debent inviti quòd substantiam, maximè si sint minùs benigni, parci, tenaces.
13. 8. Peccant, qui res ad certum usum concessas ad alium usum convertunt, ut si pecunias pro emendis libris, vel vestibus datas, ludendo vel potando absumant; item si libros, vestes, & similia sibi concessa aliis concedant, etiam ad nudum usum, vel permutent, aut accommodent; hic tamen à mortali plerumque excusat materiæ parvitas, nisi materia permutata foret pretiosa, rara, vel conjuncta cum damno Monasterii, tunc enim esset mortale, quia permutatio (idem est de metuo) transfert rei dominium.
14. 9. Si rem ab amico præsentatam, nec tibi, nec Monasterio acceptes, sed intendas eam nomine dantis donare pauperi, vel alteri amico, cui donans jusserit, vel tu donare volueris, aut etiam tibi ipsi applicare, sed petita priùs licentiâ, non peccas contra paupertatem. *Sanch. Lug. d. 2. n. 54. Ratio est,* quia alteri tantùm locas laborem tuum absque hoc, quòd ullam rei commoditatem independentem à voluntate Superiorum desideres.

10. Si amicus tuus à Paulo accepit stipendium, ut legi faciat Missam, potes Missam legere, & stipendium non acceptare, sed remittere, & amicus tuus illud retinere; *Ratio est*, quia non teneris acceptare, sed potes Missam legere gratis, & amicus satisfecit intentioni petentis procurando Missam, ergo potest retinere stipendium illum in finem datum; idem est, si lectâ Missâ ipse suscipias stipendium non animo tibi, vel Monasterio acquirendi, sed nomine offerentis illud expendendi in pauperes, vel amicos, etsi offerens hoc nesciat; quia postquam legendo Missam satisfecisti ejus intentioni, certò de ejus consensu præsumere potes.

11. Si rem tibi præsentatam non acceptes, sed 15 deponi facias apud amicum, ut datâ oportunitate cum licentiâ Prælati eâ utaris, non es probabiliter proprietarius, nec peccas saltem graviter, etsi id facias ideo, quia pro nunc, & ab hoc Superiore non confidis te accepturum veniam, quam speras accipere ex post, vel ab alio; *Ratio est*, quia neque vis habere dominium, neque usum rei à Superiore independentem, hæc tamen arguunt imperfectionem, & animum non satis resignatum, & reverà videris aliquo modo de reistâ disponere, hoc ipso, quòd inscio Superiore eam facias deponi apud amicum.

12. Quamvis ex communissimâ religiosus sine omni licentia comedens, & bibens apud externos peccet contra paupertatem, rarò tamen per hoc peccat mortaliter, quia hæc materia vel censetur levis, vel Superiores, quòad rem ipsam non sunt multùm inviti, cùm nullum damnum inferatur Monasterio.

T

13 Cer.

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom. 1.

16. 13. Certum est Superiorem religioso non posse
 peculium, vel quamcunque rem concedere irre-
 vocabiliter, hoc enim repugnat voto substantiali
 paupertatis; ideoque professio facta sub conditi-
 one, ut liceat habere proprium, vel alicujus rei
 dispositionem à Superiore independentem, est ipso
 jure nulla *c. Monachi c. cum ad Monasterium de statu
 su Monach.* potest tamen Prælati concedere pec-
 culium, si per peculium intelligatur res apud Su-
 periores deposita, vel portio quædam pecuni-
 aria, religioso ad iter, studia, negotia, vel firmis-
 simum honestum usum assignata: item potest religio-
 so imponi administratio villarum, prædiorum,
 aliorumque bonorum immobilium, non suo sed
 Monasterii nomine, revocabiliter, & sub obli-
 gatione reddendæ rationis; nisi id speciali Ordinis
 statuto prohibeatur: imò jure antiquo poterant eti-
 am concedi bona stabilia ad usum fructum vel usum,
 item pensiones, & redditus annui ex bonis Monas-
 terii vel parentum, quibus religiosi dependentes
 à voluntate Superiorum in-vel extra Monasterium
 sustentarentur, id tamen jure novo videtur correc-
 tum per *Trid. Sess. 25. c. 2. Fagn. in c. 2. de statu
 Monach. Hyacinth. Donat. L. 2. Reiffensh. à n. 5.*
 Quamvis contrariam consuetudinem, si alicubi
 reperiatur, non audeat damnare *Laym n. 13.* me-
 ritò admonens Superiores ad abrogandam ejusmo-
 di consuetudinem, modò religiosis aliâ viâ de ne-
 cessariis provideri possit. S. Congregatio abo-
 minans Monasteria, in quibus perfecta communi-
 tas non servatur, sæpe prohibuit, nè amplius

Novitii, vel Novitiæ ad ejusmodi
 Monasteria recipiantur. Teste

Fagnan. n. 63.

CASUS